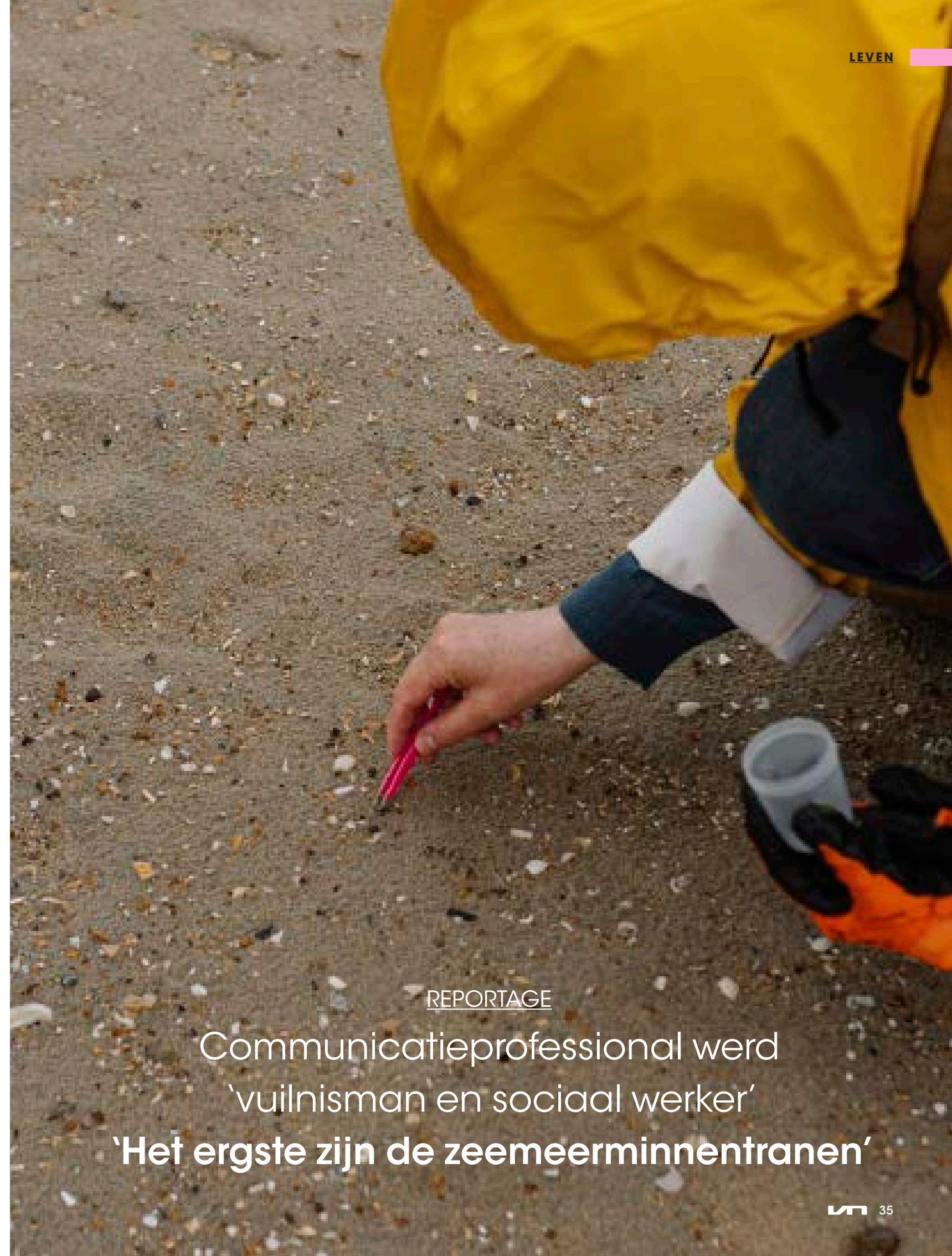

Oprichter van Juttersgeluk Suzanne Klaassen 'Als ik alles wat erbij komt kijken van tevoren geweten had...'

REPORTAGE

Communicatieprofessional werd
'vuilnisman en sociaal werker'
'Het ergste zijn de zeemeerminnentranen'

Nadat ze tijdens een wereldreis op veel plaatsen geconfronteerd werd met de plastic soep, besloot Suzanne Klaassen het roer om te gooien. Ze begon Stichting Juttersgeluk. Daar maken mensen die geen regulier werk kunnen doen circulaire producten van op de stranden geraapt plastic.

Tekst Elke van Riel
Fotografie Desiré van den Berg

Petflesjes, doppen, rietjes, plastic draden van visnetten, een tube tandpasta en vooral veel peuken. Op het strand van Zandvoort gaat het deze woensdagochtend allemaal in de zwarte emmers met het zonnige logo van Juttersgeluk. ‘We gaan elke week, weer of geen weer. De ene week lopen we naar links en de week erna naar rechts,’ wijst begeleider Annemiek Boot in een gele Juttersgelukjas.

Vandaag verspreiden zich naast de verslaggever nog vier jutters langs de vloedlijn. Soms zijn het er tien of elf. Ze dragen handschoenen en grijpers. ‘Ik vind dit meditatief werk en wil graag nuttig bezig zijn,’ zegt een van de jutters. Zijn collega is graag buiten en geniet van de ruimte op het strand. ‘En als mensen ons bezig zien, draagt dat weer bij aan de bewustwording.’

Boot houdt een kluwen zwart plastic en een pluk donker zeewier omhoog. ‘Zie je hoe dat op elkaar lijkt? Dan snap je dat dieren zich vergissen, zeker onder

water.’ Vooral de kleine stukjes plastic zijn gevaarlijk, weet ze. ‘Als je ze laat liggen, vallen ze steeds verder uiteen tot microplastics.’

Boot begon als vrijwilliger bij Juttersgeluk nadat ze door gezondheidsproblemen moest stoppen met haar werk in een commerciële functie. ‘Doordat ik er van alles kon proberen, zoals workshops begeleiden en filmpjes maken voor scholen, heb ik gemerkt dat ik dingen uitleggen en creatief bezig zijn erg leuk vind.’ Sinds mei heeft ze een contract voor 18 uur per week.

Juttersfrutsels

De Zandvoortse groep bestaat sinds augustus 2019 en begint elke woensdagochtend met koffie op de zolder van het Zandvoorts Museum, vijf minuten lopen van het strand. Vandaag bespreken ze het plan voor het opnieuw opbouwen van een groot kasteel van gevonden strandspeeltjes dat een kunstenaar vorig jaar neerzette.

Sinds jutter Anne Marie Bakker anderhalf jaar geleden een Facebook-oproepje zag, komt ze elke week. ‘Ik heb nu geen werk en vind dit gezellig en zinvol om te doen,’ zegt ze. ‘We krijgen vaak complimentjes als we bezig zijn. En als het druk is, zoals in de zomervakantie, helpen soms hele families mee.’

Na ruim een uur juten gaan alle bruikbare vondsten op de binnenplaats van het museum soort bij soort in sorteeremmers. De rest verdwijnt in de kliko. In een vitrine in de hal van het museum liggen de producten die van het plastic worden gemaakt en er te koop zijn, zoals springtouwen en zeepbakjes. In de Passage, vlakbij het strand, heeft Juttersgeluk tot eind juli tijdelijk een pop-up werkplaats. Die verhuist daarna naar een geplande circulaire hotspot in Zandvoort. Al het herbruikbare plastic gaat nu nog naar het sociale upcycle-atelier in Overveen.

Dat zit in een stenen gebouwtje op een lommerrijk terrein aan de rand van het

duingebied. ‘We begonnen met het maken van simpele springtouwen van in slierten gesneden petflesjes,’ vertelt oprichter van Juttersgeluk Suzanne Klaassen (51) daar. Aan het plafond hangen verschillende soorten lampen: gestanst uit gesmolten rietjes, van de ringen van flessenhalzen en plaatmateriaal van gesmolten doppen, of met kleurrijke bloemen. Aan een tafel naait een jonge vrouw met visnetdraad een sleutelhanger. Voor haar een bakje met ‘juttersfrutsels’ die ze als versiering gebruikt. Naast haar werkt een meisje aan een lampenkap voor een school, gemaakt van veelkleurige platen gesmolten plastic. Die komen uit de werkplaats wat verderop, op hetzelfde terrein.

Daar is een *shredder* om plastic te ver-snipperen tot granulaat. Langs de wanden staan doorzichtige bakken met verschillende kleuren snippers om in de twee aanwezige ovens te smelten.

Klaassen laat de mallen zien om zeepbakjes te maken. Juttersgeluk verkoopt circulaire zeepzakjes: bakjes van geraapt plastic, olijfzeep uit de reststroom van de olijfolieproductie en een papieren wikkel met plantenzaadjes. Een grote afnemer is een vakantiepark dichtbij. Ook is er een speciaal zeepbakje gemaakt voor de Formule 1, met daarin het circuit. ‘Het idee is om bezoekers daarmee op een subtiele manier bewust te maken van de footprint die zo’n evenement heeft en hoe je die kunt verkleinen door zelf duurzame keuzes te maken,’ zegt Klaassen. ‘Net kwam er een opdracht om bordjes van gerecycled plastic te maken met daarop “plasticvrij terras” voor strandtenten in de buurt. Dat is mooi, want die boodschap is belangrijk richting het publiek.’

Voldaan gevoel

Wereldwijd komt er jaarlijks zo’n 8 miljoen ton plastic in de oceanen terecht, weet Klaassen. ‘Het ergste zijn de zogeheten zee-meerminnen, oftewel *nurdles*: de korrels die de grondstof vormen voor de plasticindustrie. Ze komen soms van containers in zee terecht. Dat is echt een ramp, want vogels en vissen eten ze.’

De bewustwording rond de plastic soep is de laatste jaren sterk toegenomen, merkt ze. Naast Stichting De Noordzee, die elke zomer een *Beach Cleanup Tour* organiseert langs de hele kust, en organisaties als Plastic Whale, vissen Haarlemse suppers van SUPmission nu plastic uit het Spaarne en zijn er meer nieuwe initiatieven. Ook zijn plastic tasjes niet meer gratis, verbieden veel gemeenten het oplaten van ballonnen en is er sinds 1 juli statiegeld op kleine petflesjes en een verbod op *single use* plastic zoals rietjes.

Op een bankje onder een grote kastanjeboom vertelt Klaassen hoe ze Juttersgeluk begon. ‘Ik werkte als projectleider en freelancer in de communicatie en vroeg me al langer af: blijf ik de rest van mijn leven vooral in m’n eentje aan de pc zitten werken en deadlines halen? Ik had een knagend gevoel: is er niet meer dan het werk dat ik nu doe?’

Op een ochtend zaten haar schouders vast en ging ze daarom eerst hardlopen op het strand. ‘Ik zag een bak die me deed denken aan de houten palletbakken van het burgerinitiatief “Doe mee, Verlos de zee!” waarin juttende wandelaars strandafval kunnen gooien. Zo kwam ik op het idee troep te gaan rapen. Ik vond een tas die ik vulde en erna een net dat ik achter me aansleepte.’

Ze merkte dat het een voldaan gevoel gaf en besloot wekelijks te gaan. ‘Soms ging er iemand mee. Zo ontstond langzaam het plan om het juten te koppelen aan het sociale en mensen werk te bieden.’

Kraakwacht

Tijdens een wereldreis van enkele maanden die Klaassen in 2014 met haar gezin maakte, schrok ze van de plasticsoep op de stranden. ‘We gingen overal een uurtje rapen en op veel plekken hielpen mensen spontaan mee.’

Op Bali zag ze in een baai waar ze twaalf jaar daarvoor ook was geweest zoveel troep, dat ze besloot een opruimactie te organiseren. Ze benaderde lokale duikscholen en het hoofd van de school. ‘Uiteindelijk deden bijna honderd mensen

Bijdragen aan de bewustwording Vlakbij het strand heeft Juttersgeluk tijdelijk een pop-up werkplaats.

Weer of geen weer 'We gaan iedere week. De ene week lopen we naar links en de week erna naar rechts.'

mee. Toen ging er bij mij een lichtje branden en dacht ik: ik moet dit gaan doen.’

Weer thuis hakte ze de knoop door. Al bleek tijdens een *business model challenge* bij de Impact Hub in Amsterdam dat er geen businessmodel uit te destilleren viel, toch begon ze. Het werd een stichting, zodat ze fondsen kon werven, ook voor de aanschaf van spullen.

Haar eerste project was een pilot voor KIMO Nederland en België, een vereniging van gemeenten met gemeenschappelijke belangen op en aan de Noordzee. Voorjaar 2015 organiseerde ze een drie-daagse schoonmaakactie op het strand tussen Wassenaar en Bloemendaal, met mensen met afstand tot de arbeidsmarkt en mensen in dagbestedingen. ‘Een wethouder vond dat daarbij een aantal mooie doelen bij elkaar kwamen en gaf me een telefoonnummer van drinkwaterbedrijf PWN, omdat hier gebouwtjes leegstonden. Dat papiertje heb ik twee weken op m’n bureau laten liggen, omdat ik bang was dat ze nee zouden zeggen. Dan kon ik niet verder.’

Maar toen ze moed verzameld had en belde, bleek dat ze er als kraakwacht terecht kon. ‘Eind van de zomer zat ik hier, in m’n eentje. Ik dacht: ja, Suus, je hebt het voor elkaar. En nu?... Toen heb ik maar op internet gezet: open juttersochtend.’

Rugzakje

Een vriendin die bij een zorgorganisatie werkte, dacht mee over het opzetten van het zorgdeel. ‘Ik kreeg subsidie van de gemeente Bloemendaal om aan de slag te gaan met mensen die een steuntje in de rug nodig hadden. Omdat ik zelf geen zorgachtergrond heb, moest ik leren omgaan met een diverse groep. Sommige vrijwilligers hadden een rugzakje. De dynamiek die daardoor soms ontstond, was niet altijd gemakkelijk in goede banen te leiden.’

Ze werd overweldigd door alle hulp die ze in het begin kreeg. ‘Ik begon echt vanuit mijn hart. Daardoor bleek het een enorme aantrekkingskracht te hebben op mensen. Dat was mooi, maar tegelijk ontstonden er

uitdagingen en vroeg ik me soms af: gaat het wel de richting op die ik wil? Ben ik niet te veel alle ballen aan het hooghouden, zodat anderen het naar hun zin hebben? En loop ik mezelf niet voorbij?’

Vanaf het bankje onder de kastanjeboom zwaait Klaassen naar een jongen die spullen gaat wegbrengen naar de naastgelegen milieustraat. ‘Hij begon bij ons als stagiair vanuit het zmlk-onderwijs. Een andere jongen is voortijdig uitgevallen in het speciaal onderwijs en is nu bij ons met ondersteuning van een betaalde persoonlijke begeleider,’ vertelt ze.

Naast mensen die na een burn-out hun belastbaarheid willen opbouwen en anderen met geheugenproblemen, komen bij Juttersgeluk mensen via de WMO (Wet Maatschappelijke Ondersteuning), de RIBW (Regionale Instelling voor Beschermende Woonvormen), zorg- en welzijnsinstellingen en via de ouderenbijstand en Participatiewet.

Voor alles een apart loket

Klaassen rolde naar eigen zeggen heel naïef het sociaal domein in. ‘In het begin snapte ik er niets van, ook omdat voor alles weer een apart loket is en aparte financiering, en ook nog eens bij verschillende gemeenten.’

Met subsidies van het Kansfonds en het Oranjefonds en een startsubsidie van de gemeente Haarlem kon ze een coördinator en zorgondersteuner aannemen, eerst voor 12 uur en inmiddels voor 30 uur per week.

Ze begon uit idealisme en was aanvankelijk niet bezig met een eigen salaris. Hoewel ze nu ook voor 30 uur op de loonlijst staat, heeft ze jaren geen pensioen opgebouwd en geen arbeidsongeschiktheidsverzekering. ‘Ik heb best een grote verantwoordelijkheid voor veel mensen. Zolang ik gezond ben, is dat prima. Maar nu ik in de vijftig ben, realiseer ik me wel dat ik ook goed voor mezelf moet zorgen.’

Ondertussen komt een vrolijke groep jutters fietsend terug van het strand, met twee mannen op een tandem. Ze gaan samen buiten lunchen bij het atelier. Daar vandaan gaat dagelijks een groep naar het strand van Bloemendaal.

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

‘Je moet steeds weer

dikke documenten

doorworstelen om te

begrijpen wat je aan

rapportages en

verantwoording moet

doen.’

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Wat nu?

Minder schotten

Zo’n 60 procent van de inkomsten van Juttersgeluk komt uit subsidies van de betrokken gemeenten, 15 tot 20 procent uit activiteiten zoals bedrijfsuitjes en de verkoop van circulaire producten en de rest van eenmalige projectfinanciering, sponsors en donaties. Vanwege dat laatste heeft Juttersgeluk een ANBI-status. Om subsidies vanuit het sociaal domein te kunnen ontvangen, is de stichting ook ISO-gecertificeerd. ‘Als ik alles wat erbij komt kijken van tevoren geweten had...,’ verzucht Klaassen. ‘Vanwege de voortdurende veranderingen in de aanbestedingseisen door de transitie in het sociaal domein moet je blijven netwerken en steeds weer dikke documenten doorworstelen om te begrijpen wat je aan rapportages en verantwoording moet doen.’

Ze snapt dat het om gemeenschapsgeld gaat, maar vindt dat het allemaal laagdrempeliger zou moeten, met minder schotten. ‘Er wordt te veel in systemen gedacht en niet vanuit de mensen.’

Uit je comfortzone

Spijt van haar ommezwaai heeft ze nooit gehad. ‘Ik wilde meer met mensen werken, meer creativiteit en iets met m’n handen doen, meer verbinding met de natuur, mijn potentie benutten én de wereld wat mooier maken. Alles zit erin. Dat is supergaaf.’

Maar er waren zeker ook momenten dat ze dacht: waar ben ik aan begonnen? ‘Ik kan niet zeggen dat het een simpel baantje is. Zo’n keuze maken betekent ook: helemaal uit je comfortzone stappen. Ik heb wel eens gekscherend gezegd tegen een oud-collega: “Ik ben vuilnisman en sociaal werker geworden.”’

De grootste uitdaging blijft: evenwicht proberen te bewaren in de werkzaamheden. ‘Ik heb veel hulp gekregen van mensen die vrijwillig hun expertise wilden inzetten. Maar dat stopt natuurlijk ook een keer. Nu doe ik zelf tóch vaak weer veel bureauwerk, ook in de avonden en weekenden.’

Daarom heeft ze besloten daarvoor iemand te gaan inhuren, zodat ze weer

meer creatief bezig kan zijn. Op vrijdagen begeleidt ze zelf een groep in het atelier. Ook gaat ze soms nog mee jutten. ‘Ik fiets door het bos naar mijn werk en ben overdag ook veel buiten. Daardoor beleef ik de seizoenen meer.’

Ook is haar wereld groter geworden dan toen ze nog freelancete en heeft ze de maatschappij anders leren kennen. ‘Ik kwam in aanraking met thuiszitters en met verslavingsproblematiek en zag waarmee mensen allemaal worstelen. Dat heeft me als mens echt verrijkt. Maar het mooiste blijft: zien hoe mensen hier kunnen groeien.’ n